

Ceausescu-PCR: Dictatorul, delirul, ideologia

“Partidul, Ceausescu, Romania” erau cuvintele imnului neoficial al regimului comunist care s-a năruit în decembrie 1989. În decembrie 2010, împreună cu excepționalul critic care a fost Alex. Leo Serban, am prezentat, la festivalul de film românesc organizat de ICR din New York, filmul lui Andrei Ujica, „Autobiografia lui Nicolae Ceausescu”. Reiau aici câteva din ideile din intervenția mea. O fac sub forma unor **ipoteze despre dictatura lui Ceausescu**, inevitabil succinte, chiar laconice. În cartea mea „Stalinism pentru eternitate” și în alte lucrări am dezvoltat pe larg aceste idei. Saptamana viitoare, IICMER și Facultatea de Științe Politice a Universității din București organizează o conferință legată de aniversarea celor 90 de ani de la înființarea PCR. www.crimelecomunismului.ro

Îmi amintesc de luna mai 1966 când liderul totalitar de la București ținea unul dintre cele mai importante discursuri din cariera sa politică pe tema PCR drept continuator al „tradițiilor progresiste ale clasei muncitoare, ale poporului”. Se deschidea la București, în prezența conducerii PCR, noul Muzeu de istorie a partidului, a mișcării revoluționare din România, în sediul fostului Muzeu “Lenin-Stalin”, în clădirea în care se afla astăzi Muzeul Taranului Român. Intrarea în prima sală a muzeului era strajuită de busturile lui Decebal și Traian. În sălile legate de lupta PCdR în ilegalitate erau expuse fotografiile unor militanți azvarliți de Dej în deplină uitare, atunci când nu erau public stigmatizați: Gh. Cristescu (Plapumaru), Boris Stefanov, Ana Pauker, Vasile Luca, Constantin Doncea, Dumitru Petrescu, Miron Constantinescu, Iosif Chisinevski, Alexandru Iliescu, Constantin Parvulescu. Nu venise încă rândul lui Lucretiu Patrascanu, lucrul acesta avea să se petreacă abia după Plenara din aprilie 1968. Tot atunci apăreau pe panourile faimei revoluționare militanții uciși în URSS în anii Marii Terori: Elena Filipovici, Marcel Pauker, Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Imre Aladar, David Fabian, Eugen Rozvany, Elek Koblos, Timotei Marin și alții.

Erau avansate în discursul lui Ceausescu tezele fundamentale ale rescrierii istoriei comunismului din România ca dezvoltare teleologică din timpurile tulburi ale dacilor și tracilor, trecând prin Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, și până la momentul stalinismului național inaugurat de Gheorghiu-Dej și îmbrățișat pasional de succesorul său. În același timp, era diminuat, până la dispariție, rolul lui Dej și al echipei acestuia. Nu mai puțin important, liderul comunist ataca deschis dogmele cominterniste legate de România interbelică drept “stat imperialist, multinational, bazat pe exploatarea minorităților etnice”. Tezele Cominternului din 1940 prin care partidele comuniste erau îndemnate să renunțe la antifascism (era în perioada Pactului Molotov-Ribbentrop) erau vehement criticate.

Hobby-ul lui Ceausescu

Nicolae Ceausescu nu a fost un tiran de tip obișnuit. Cu sprijinul aparatului de partid și de securitate, el a întemeiat un cult al personalității care nu se limita, precum în Albania, la persoana sa, ci se extindea la soția sa, Elena Ceausescu, și la alți membri ai familiei. Este ceea ce politologul Ken Jowitt a numit „socialism într-o singură familie”, iar eu am conceptualizat sub denumirea de **comunism dinastic**. Soarta dictatorului era astfel inextricabil legată de aceea a

sotiei sale, propulsata pe pozitia de numarul doi in partid si in stat. Trebuie reluata aici ideea sociologului Daniel Chirot care arata ca exista doua tipuri de tiranii moderne: cele ale **coruptiei** (Batista, Somoza, Marcos) si cele ale **certitudinii**, deci **ideocratice**, simbolizate de personaje precum Stalin, Mao, Pol Pot, Ceausescu, Castro, Mengistu. Mentalul colectiv era asediat continuu de imaginile obsedante ale procesiunilor adulatoare, de imaginea conducatorului ca ghid, calauza, indrumator, **comandant suprem**. Ideologia oficiala perora la nasfarsit despre Omul Nou (tema comuna cu nazismul si cu legionarismul), agresa fiinta interioara, condamna arta "decadenta" de provenienta vestica, nega valorile autentice si impunea duplicitatea drept norma de comportament. In numele unui presupus scop final umanist, erau acceptate si practicate cele mai abjecte metode de constrangere si umilire a fiintei umane. **Tortionarul securist era, in realitate, Omul Nou.**

Nicolae Ceausescu a fost un fanatic comunist, deci un **true believer**. Ar fi eroare sa-l privim doar ca pe un fel de manechin isteric. Imbibat de o ideile din "Cursul Scurt de Istorie a P.C. (b) al URSS" si din "Problemele leninismului", catehismul stalinist, dar marcat si de de spiritul Congresului al XX-lea si de admiratia pentru comunismul national al lui Iosip Broz Tito, era convins ca promoveaza un nou model al socialismului. Interesat si atras de miscarea nealinata, s-a dorit mai presus de orice un "militant de frunte al miscarii comuniste si muncitoresti internationale". Avand de ales intre albanizare si iugoslavizare, intre stalinismul national si despotismul luminat, a ales calea cea mai distructiva, cea mai funesta pentru Romania. Cand a fost intrebat, in 1988, de un reporter occidental, care este hobby-ul sau, raspunsul a venit sec si fara drept de apel: „Construirea socialismului in Romania”. A crezut cu obstinatie intr-o set de dogme rudimentare, in sa egala masura persistente si auto-suficiente. De la inceputul domniei sale, s-a delimitat de Dej prin accentul pus pe spectacol, pe propaganda personalizata, pe falsul, dar ubicuul scenariu al bailor de multimi. A continuat in fapt linia lui Dej a stalinismului anti-sovietic, construind un **miraj al reformelor**, o fictiune a inovatiei permanente. Coregrafia si dramaturgia cultului personalitatii erau contrapartea simbolica a mentinerii controlului total al nomenclaturii asupra resurselor economice ale tarii.

Sosirea lui Nikita Hruscirov la Bucuresti, in iunie 1960, pentru a participa la Congresul al III-lea al PMR. De la stanga la dreapta, Alexandru Moghioros, Nicolae Ceausescu, Gh. Gheorghiu-Dej, ambasadorul sovietic I. K. Jegalin, Nikita Hruscirov, Petre Borila. In spatele lui Borila, Iuri Andropov, pe atunci secretar al CC al PCUS insarcinat cu relatiile cu "partidele fratesti". Ulterior, Andropov a devenit presedintele KGB si membru al Biroului Politic. I-a succedat lui Brejnev in fruntea PCUS in 1982 si a incetat din viata in 1984. La acel congres s-a produs prima ciocnire directa intre Hruscirov si delegatia P. C. Chinez condusa de Peng Chen (Pan Cijen), membru al Biroului Permanent al CC al PC Chinez si seful organizati Beijing a PC Chinez (Revolutia Culturala a inceput in 1966 cu "demascarea" lui Peng Chen). Baietelul din stanga, in pantaloni scurti, este Gheorghe, fiul Licai Gheorghiu si al lui Marcel Popescu, deci nepotul lui Gh. Gheorghiu-Dej, adoptat de acesta in 1963. Lica divortase de Marcel Popescu, acesta fusese demis din functia de Ministru al Comertului Exterior. Ceausescu l-a reabilitat ulterior si l-a numit vicepresedinte al Camerei de Comert.

Ceausescu facuse parte din grupul din inchisori, condus de Dej. La fel si Moghioros care, in plus, reprezenta, impreuna cu Janos Fazekas, puternicul grup de presiune maghiar din aparat. Petre Borila era cominternistul paradigmatic, fusese ofiter politic in Spania, in Brigazile Internationale, la Moscova lucrase, in anii razboiului in aparatul Internationalei a III-a, era cunoscut ca extrem de devotat Anei Pauker, avea puternice legaturi cu Dimitrov si Kolarov, dar si cu Rakosi si Gottwald. Asemeni lui Dumitru Coliu, alt militant de origine bulgara care s-a aflat la Moscova in anii razboiului, a fost un stalinist din categoria cea mai dura. Revenit in tara cu divizia "Tudor Vladimirescu", intunecatul "general" politic Borila, devenit membru al Biroului Politic si vicepresedinte al Consilului de Ministri, a fost unul din membrii cei mai influenti ai anturajului lui Dej. Fiica sa, Iordana, a fost casatorita cu fiul cel mare al lui Ceausescu, Valentin, si au fiu, Daniel Valentin. Despre relatiile tensionate dintre familiile Ceausescu si Borila <http://tismaneanu.wordpress.com/2009/04/26/senzational-daniel-valentin-nepotul-direct-al-lui-n-ceausescu-traieste-la-bucuresti/>

Niciodata, sub nici o forma, Ceausescu nu a urmarit reducerea „rolului conducator al partidului”. Dimpotriva, a sustinut opusul, ideea ca acest rol trebuie sa creasca mereu ca rezultat al unei „legitati obiective”. Aceasta viziunea a fost baza a cea ce putem numi socialismul lui Ceausescu. Unitatea de monoliti a partidului insemna supunerea neconditionata fata de deciziile liderului superem, proclamat **fiinta providentiala**. Un intreg aparat propagandistic a functionat vreme de decenii pentru a plasmui si a consolida **pseudo-carisma** lui Ceausescu.

Illegalist si cadrist

In analizele contemporane, nu se insista destul, imi pare mie, pe faptul ca Nicolae Ceausescu (ca si Elena, de altfel) a facut parte din PCdR, deci a fost un **illegalist**. Intrat in miscarea comunista de tineret in 1933, la doar 15 ani, a fost un participant activ la luptele fractioniste din timpul celui de-al II-lea razboi mondial, sustinand cu devotament de ambitios neofit echipa Dej impotriva lui Stefan Foris si a lui Ovidiu Sandru (o figura importanta la Targu-Jiu). A ramas cu o nostalgie pentru atmosfera fraterna de la Doftana unde a fost detinut o vreme, in perioada 1937-1938. Era extrem de apropiat de Iosif si de Liuba Chisinevski care au fost, la inceput, patronii sai in Olimpul comunist. In 1958 a primit o sarcina de mare incredere: conducerea operatiunilor de purificare a elitei comuniste prin anatemizarea, marginalizarea si excluderea unor ilegalisti marcanti (Constantin Doncea, Dumitru Petrescu, Pavel Stefan). Tocmai pentru ca s-a achitat intotdeauna perfect, cu infinit zel, de sarcinile represive incredintate, inclusiv in timpul inabusirii sangeroase a rezistentei taranesti impotriva colectivizarii din Oltenia, Gheorghiu-Dej l-a inclus in cercul sau intim. Lui Ceausescu i-a revenit "onoarea" sa deschida conferinta pe tara din 1962 la care Dej a anuntat incheierea colectivizarii , "lichidarea chiaburimii ca clasa" si "victoria definitiva a socialismului la orase si sate".

Incepand din 1956 s-a aflat intr-o permanenta competitie pentru favorurile lui faraonului Dej ("Amon Ra" cum l-a numit Petru Dumitriu in romanele sale "Intalnire la judecata de apoi" si "Incognito" scrise dupa plecarea din tara), cu Alexandru Draghici, ca si Ceausescu membru al Biroului Politic, ilegalist, ajuns, dupa 1952, atotputernic Ministru al Afacerilor Interne. Draghici

controla Securitatea, Ceausescu supraveghea cadrele partidului. Pe amandoi ii tinea sub atenta observatie Gheorghiu-Dej. Elena Ceausescu (nascuta Petrescu) si Marta Draghici (nascuta Cziko), amandoua ilegaliste, prima fosta muncitoare textilista, cealalta fosta croitoreasa, erau nedespartite, desi se urau intens. Dupa moartea lui Dej, in martie 1965, in lupta pentru succesiune a invins, cum se intampla aproape intotdeauna in sectele bolsevice, seful aparatului, al cadrelor. Susintorii lui Ceausescu au fost baronii lui Dej, in primul rand Ion Gheorghe Maurer si Emil Bodnarus. In pofida ambitiiilor sale, Gheorghe Apostol nu avea nici o sansa. Principali sustinatori ai noului lider au fost membrii **grupului aparatului de partid**, intre care Virgil Trofin, Ilie Verdet, Manea Manescu, Gh. Pana, Ion Stanescu, Ion Ionita, Cornel Onescu, Paul Niculescu-Mizil, Petre Lupu, Janos Fazekas, Vasile Patilinet, Constantin Dragan, Petre Blajovici, Maxim Berghianu. Ulterior, aveau sa urce in ierarhie Constantin Dascalescu, Emil Bobu, Iosif Banc, Ion Coman, Teodor Coman, Iosif Uglar, Gheorghe Oprea, Ion Dinca, Cornel Burtica, Stefan Barlea, Stefan Andrei, Aneta Spornic, Suzana Gadea, Ludovic Fazekas, Constantin Olteanu, Dumitru Popescu, Silviu Curticeanu, Cornelia Filipas, Ion Iliescu, Tudor Postelnicu, Gh. Homostean, Ioan Totu, Ion Stoian. Fosilele staliniste gen Dumitru Coliu, Florian Danalache, Leonte Rautu, Gheorghe Stoica si Vasile Valcu au contribuit din ratiuni oportuniste la cultul lui Ceausescu. Petre Borila si Alexandru Moghioros mureau la timp, iar Alexandru Barladeanu era eliminat din Prezidiul Permanent si din Comitetul Executiv in 1968. Chivu Stoica se sinucidea in imprejurari stranii. Dintre ilegalistii faimosi, ramanea pana la capat langa Ceausescu doar Gheorghe (Gogu) Radulescu. Despre ascensiunea lui Nicu Ceausescu, pregatit sa urmeze la domnie, am scris pe larg si voi reveni.

Anii decisivi: 1968 si 1989

Anul 1968 a fost crucial pentru tirania din Romania. In acel an s-a cristalizat auto-definirea dictatorului drept exponent al interesului national. Vizita in Cehoslovacia la inceputul lunii august, raspunsurile heterodoxe de la conferinta de presa, apoi condamnarea vehementa a invaziei trupelor Pactului de la Varsovia au devenit tot atatea argumente (alibiuri) pentru mentinerea controlului strict asupra vietii intelectuale din Romania. Dar Ceausescu nu a fost eroul glorificat de propaganda condusa de Niculescu-Mizil si de Dumitru Popescu, nu a refuzat sa participe la invazie pentru simplul motiv ca **nimeni nu l-a invitat**. Liberalizarea de la Bucuresti, promisa in aprilie 1968, odata cu condamnarea selectiva a abuzurilor epocii Dej, s-a incheiat rapid in luna august. Orice ar spune in memoriile lor fostii potentati gen Paul Niculescu-Mizil, Dumitru Popescu ori Silviu Curticeanu, Ceausescu nu a urmarit niciodata un experiment de tipul „comunismului cu chip uman”. Dictatura din Romania nu a fost una “de dezvoltare” cum sustine Stefan Andrei in varii interviuri. “Modernizarea” lui Ceausescu a rezutat in mizerie si disperare. Loial doctrinei leniniste, pluralismul ii repugna si il inspaimanta.

Nicolae si Elena Ceausescu au fost singurii lideri comunisti executati in anul revolutionar 1989. Tot ei au fost singurii care, sustinuti de sicofantii din Comitetul Politic Executiv, au ordonat sa se traga in demonstrantii pasnici. Fuga lor din cladirea CC al PCR, tocmai in anul bicentenarului Revolutiei Franceze, a amintit in chip straniu de evadarea lui Ludovic al XVI-lea si a Mariei Antoaneta. La proces, sotii Ceausescu s-au comportat demn, nu au implorat iertare, si-au sfidat acuzatorii. Stiau ca au de-a face cu interpusi, cu marionete. Probabil ca aceasta auto-incredere

provenea din structura inflexibilă a convingerilor lor marxiste, primitive, însă consecvente. Omul care fusese aclamat drept „ființa care nu se naște decât la 500 de ani”, „eroul între eroi”, „arhitectul destinului național” era acum tratat drept un criminal genocidar. Pentru Ceaușescu, procesul era o inscenare, o farsă pusă la cale de un grup de puciști contra-revoluționari, aflați în slujba intereselor străine. Format în **mitul stalinist al fortăreței asediate**, Ceaușescu se întâlnea acum cu proba vie, din punctul său de vedere, a adevărului spuselor și temerilor lui Djugasvili. De aici și cele două elemente ale reacției sale: **disprețul și ura**.

„Nu voi răspunde decât în fața Marii Adunări Naționale”, proclama veteranul militant comunist. Își amintea probabil toate momentele de glorie, toate clipele de extaz, ritualurile bizantine ale adorației în care se scaldase până în urmă cu câteva zile, întâlnirile cu magnatii lumii. Își amintea poate acele demonstrații din tinerețe, divinizarea lui Stalin și a Uniunii Sovietice, internationalismul mistic, lunile petrecute la Moscova, la Academia Militară „Frunze”. Își amintea cum „privise din Doftana, prin gratii de fier”, cum „puternic și tânăr și plin de avant/Ceruse el pâine și-un loc pe pământ”.

Astăzi lucrul este confirmat: Nicolae Ceaușescu a murit cântând, în fața plutonului de execuție, „Internationale”. *„Azi nu sunteți nimic în lume/Luptați ca totul voi să fiți”*. Cel care nu fusese nimic în lume a ajuns, timp de peste două decenii, să fie și să se creadă totul în România. Dacă Ceaușescu ar fi putut să vorbească în fața **Marii Adunări Naționale** probabil că s-a fi dat unei *apologia pro vita sua*, prelungind povestea **Marii Amăgiri Naționale**. Istoria dictatorului este astfel una a credințelor, a pasiunilor, a fanatismului, a crimelor, a auto-inselării, a entuziasmelor de masă, a trădărilor și a înfrângerii finale. Cea a regimului este, la rândul ei, una a crimelor în masă, a falsului consens creat prin lichidarea oricărei opoziții, reale ori imaginare, prin indoctrinare, represiune și violență permanentă.

<http://www.contributors.ro/politica-doctrine/ceausescu-pcr-dictatorul-delirul-ideologia/>